

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри підприємництва
і торгівлі

Протокол №2 від 03.09. 2018 р.
Зав. кафедри

 С.В. Волошина

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РІШЕНЬ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник: Волошина С.В.,
доцент кафедри
підприємництва
і торгівлі, к.е.н., доцент

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	вибіркова для студентів напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	1
Лекції, годин	30
Практичні / семінарські, годин	24
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	36
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3,6
самостійної роботи студента	2,4
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Ціль: формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо моделювання та аналізу економічних процесів та прийняття економічних рішень.

Завдання:

- формування знань щодо характеристики процесу моделювання економічних рішень і видів економічних моделей;
- оволодіння підходами до моделювання оптимальної виробничої програми підприємства та аналізу її можливих варіантів;
- опанування методами і моделями оцінювання ритмічності роботи підприємства;
- набуття вмінь побудови та аналізу багатофакторної моделі вимірювання продуктивності підприємства й прийняття управлінських рішень щодо поліпшення використання економічних ресурсів;
- формування навичок побудови та аналізу фінансової моделі оцінювання економічного потенціалу підприємства і визначення шляхів підвищення ефективності формування й використання капіталу підприємства;
- набуття вмінь моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу;

- опанування вміннями побудови та аналізу прогнозних моделей для розробки економічних рішень.

Предмет дисципліни: методи і моделі дослідження економічних процесів та обґрунтування основних типів управлінських рішень.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Змістовна характеристика процесу моделювання економічних процесів і прийняття рішень.
2. Види економічних моделей, їх побудова та аналіз.
3. Моделювання оптимальної виробничої програми підприємства.
4. Методи і моделі оцінювання ритмічності роботи підприємства.
5. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності підприємства.
6. Фінансова модель оцінювання економічного потенціалу підприємства.
7. Моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу.
8. Прогнозні моделі для розробки економічних рішень.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Концептуальні аспекти моделювання економічних рішень					
Тема 1. Змістовна характеристика процесу моделювання економічних процесів і прийняття рішень	7	2	2	-	3
Тема 2. Види економічних моделей, їх побудова та аналіз	11	4	4	-	3
Модульний контроль 1 (МКР №1)	5		-	-	5
Разом за змістовим модулем	23	6	6	-	11
Змістовий модуль 2. Розробка та аналіз прикладних мікроекономічних моделей					
Тема 3. Моделювання оптимальної виробничої програми підприємства	10	4	2	-	4
Тема 4. Методи і моделі оцінювання ритмічності роботи підприємства	12	4	4	-	4
Тема 5. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності підприємства	13	4	4	-	5
Тема 6. Фінансова модель оцінювання економічного потенціалу підприємства	10	4	2	-	4
Тема 7. Моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу	10	4	2	-	4
Тема 8. Прогнозні моделі для розробки економічних рішень	12	4	4	-	4
Разом за змістовим модулем	67	24	18	-	25
Усього годин	90	30	24	-	36

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського (практичного) заняття	Кількість годин
1	Семінарське заняття – розгорнута бесіда. Тема 1. Змістовна характеристика процесу моделювання економічних процесів і прийняття рішень	2
2	Семінарське заняття – розгорнута бесіда. Тема 2. Види економічних моделей, їх побудова та аналіз (види економічних моделей та загальні вимоги до них)	2
3	Семінарське заняття – розгорнута бесіда. Тема 2. Види економічних моделей їх побудова та аналіз (побудова та аналіз економічних моделей)	2
4	Практичне заняття. Тема 3. Моделювання оптимальної виробничої програми підприємства	2
5	Практичне заняття. Тема 4. Методи і моделі оцінювання ритмічності роботи підприємства (побудова моделі комплексного оцінювання ритмічності виробництва)	2
6	Практичне заняття. Тема 4. Методи і моделі оцінювання ритмічності роботи підприємства (аналіз моделі комплексного оцінювання ритмічності виробництва)	2
7	Практичне заняття. Тема 5. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності підприємства (побудова БФМВП)	2
8	Практичне заняття. Тема 5. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності підприємства (аналіз БФМВП)	2
9	Практичне заняття. Тема 6. Фінансова модель оцінювання економічного потенціалу підприємства	2
10	Практичне заняття. Тема 7. Моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу	2
11	Практичне заняття. Тема 8. Прогнозні моделі для розробки економічних рішень (на основі рядів динаміки, аналізу тренду, парних взаємозв'язків)	2
12	Практичне заняття. Тема 8. Прогнозні моделі для розробки економічних рішень (на основі множинного кореляційного аналізу, експоненційного згладжування, індексів сезонності)	2
Всього		24

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд навчальної, наукової і періодичної літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка розрахункових індивідуальних робіт.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Концептуальні аспекти моделювання економічних рішень			
Семінарське заняття – розгорнута бесіда. Тема 1. Змістова характеристика процесу моделювання економічних процесів і прийняття рішень	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на семінарському занятті. Джерела [1-18;21;24;25]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з теорії моделювання економічних процесів.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді
Семінарське заняття – розгорнута бесіда. Тема 2. Види економічних моделей, їх побудова та аналіз (види економічних моделей та загальні вимоги до них)	2	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на семінарському занятті. Джерела [1-18;21;24;25]. 2. Підготовка доповіді з проблематики прийняття економічних рішень.	Фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді
Семінарське заняття – розгорнута бесіда. Тема 2. Види економічних моделей їх побудова та аналіз (побудова та аналіз економічних моделей)	1	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на семінарському занятті. Джерела [1-18;21;24;25]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Теми 1-2. Модульна контрольна робота №1	5	1. Підготовка до МКР №1	МКР №1
Разом змістовий модуль 1	11		
Змістовий модуль 2. Розробка та аналіз прикладних мікроекономічних моделей			
Практичне заняття. Тема 3. Моделювання оптимальної виробничої програми підприємства	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на практичному занятті. Джерела [1;9;11;14;20]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №1 «Розробка оптимальної виробничої програми підприємства». 4. Підготовка до захисту індивідуальної роботи №1.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати виконання індивідуальної роботи №1
Практичне заняття. Тема 4. Методи і моделі оцінювання ритмічності роботи підприємства (побудова моделі комплексного оцінювання ритмічності виробництва)	2	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на практичному занятті. Джерела [1;11;20;22]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №2 «Комплексне оцінювання ритмічності виробництва та моделювання відповідних управлінських рішень».	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Практичне заняття. Тема 4. Методи і моделі оцінювання ритмічності роботи підприємства (аналіз моделі комплексного оцінювання ритмічності виробництва)	2	1. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №2 «Комплексне оцінювання ритмічності виробництва та моделювання відповідних управлінських рішень». 2. Підготовка до захисту індивідуальної роботи №2.	Результати виконання індивідуальної роботи №2

Практичне заняття. Тема 5. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності підприємства (побудова БФМВП)	2	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на практичному занятті. Джерела [1;16;19;22]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №3 «Моделювання підвищення продуктивності підприємства».	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Практичне заняття. Тема 5. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності підприємства (аналіз БФМВП)	3	1. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №3 «Моделювання підвищення продуктивності підприємства». 2. Підготовка до захисту індивідуальної роботи №3.	Результати виконання індивідуальної роботи №3
Практичне заняття. Тема 6. Фінансова модель оцінювання економічного потенціалу підприємства	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на практичному занятті. Джерела [1;13;18;23]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №4 «Фінансова модель оцінювання економічного потенціалу підприємства та розробка відповідних управлінських рішень». 4. Підготовка до захисту індивідуальної роботи №4.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати виконання індивідуальної роботи №4
Практичне заняття. Тема 7. Моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу	2	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на практичному занятті. Джерела [1-3;7;12;14;21]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №5 «Моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу». 4. Підготовка до захисту індивідуальної роботи №5.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати виконання індивідуальної роботи №5
Практичне заняття. Тема 8. Прогнозні моделі для розробки економічних рішень (на основі рядів динаміки, аналізу тренду, парних взаємозв'язків)	2	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення на практичному занятті. Джерела [1-3;7;8;12;14;23]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №6 «Прогнозні моделі для прийняття економічних рішень».	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Практичне заняття. Тема 8. Прогнозні моделі для розробки економічних рішень (на основі множинного кореляційного аналізу, експоненційного згладжування, індексів сезонності)	2	1. Підготовка до виконання індивідуальної роботи №6 «Прогнозні моделі для прийняття економічних рішень». 2. Підготовка до захисту індивідуальної роботи №6.	Результати виконання індивідуальної роботи №6
Разом змістовий модуль 2	25		
Разом	36		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності											
	Загальні						Предметно-спеціальні					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1. Знання характеристик процесу моделювання економічних рішень і видів економічних моделей							+	+				
2. Розуміння підходів до моделювання оптимальної виробничої програми підприємства та аналізу її можливих варіантів	+	+						+	+	+		
3. Знання методів і моделей оцінювання ритмічності роботи підприємства	+	+					+			+	+	+
4. Уміння будувати та аналізувати багатофакторну модель вимірювання продуктивності підприємства й приймати управлінські рішення щодо поліпшення використання економічних ресурсів	+	+					+			+	+	+
5. Уміння будувати та аналізувати фінансову модель оцінювання економічного потенціалу підприємства і визначати шляхи підвищення ефективності формування й використання капіталу підприємства	+	+					+			+	+	+
6. Набуття вмінь моделювання економічних рішень на основі кореляційного аналізу	+	+					+			+	+	+
7. Опанування вміннями побудови та аналізу прогнозних моделей для розробки економічних рішень	+	+				+				+	+	+

8. Методи викладання

Лекції, семінарські (практичні) заняття самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, звітів з індивідуальних завдань).

9. Методи оцінювання

Поточне оцінювання на семінарських (практичних) заняттях, усні презентації, модульні контрольні роботи, залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення заліку: впродовж семестру (100 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми семінарського (практичного) заняття	Вид роботи / бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		3			4
Тема 2 (заняття 1)			2			2
Тема 2 (заняття 2)	2		2			4
Теми 1-2					6	6
Разом змістовий модуль 1	3		7		6	16
Змістовий модуль 2						
Тема 3	1		2	11		14
Тема 4 (заняття 1)	1		2			3
Тема 4 (заняття 2)				11		11
Тема 5 (заняття 1)	1		2			3
Тема 5 (заняття 2)				11		11
Тема 6	1		2	11		14
Тема 7	1		2	11		14
Тема 8 (заняття 1)	1		2			3
Тема 8 (заняття 2)				11		11
Разом змістовий модуль 2	6		12	66		84
Разом	9		19	66	6	100

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Волошина С.В. Моделювання економічних рішень: курс лекцій / С.В. Волошина; ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2017. – 48 с.
2. Афанасьев М.Ю. Исследование операций в экономике: модели, задачи, решения: учеб. пособ. / М.Ю. Афанасьев, Б.П. Суворов. - М.: ИНФРА-М, 2003. - 444 с.
3. Власов М.П. Моделирование экономических процессов / М.П. Власов, П.Д. Шимко. - Ростов н/Д : Феникс, 2005. - 409 с.
4. Григоруک П.М. Багатомірне економіко-статистичне моделювання: навч. посіб. / П.М. Григорук. - Л.: Новий Світ-2000, 2011. – 148 с.
5. Жданов С.А. Экономические модели и методы в управлении / С.А. Жданов. - М.: Дело и сервис, 1998. – 176 с
6. Замков О.О. Математические методы в экономике: учеб. / О.О. Замков, А.В. Толстопятенко, Ю.Н. Черемных. – М.: МГУ им. М.В.Ломоносова, Издательство «Дело и Сервис», 1999. – 368 с.
7. Заяць В.М. Методи, алгоритми та програмні засоби для моделювання і аналізу динаміки складних об'єктів і систем на основі дискретних моделей: монографія / В.М. Заяць. - Львів: Новий Світ-2000, 2009. - 400 с.
8. Касьяненко В.О. Моделювання та прогнозування економічних процесів: навч. посіб. / В.О. Касьяненко, Л.В. Старченко. - Суми: Університетська книга, 2006. - 185 с.
9. Колемаев В.А. Экономико-математическое моделирование. Моделирование макроэкономических процессов и систем: учебник для студентов вузов / В.А. Колемаев. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. - 295 с.
10. Кузин Б. Методы и модели управления фирмой / Б. Кузин, В. Юрьев, Г. Шагдинаров. – СПб.: Питер, 2001. – 432 с.
11. Ломкова Е.Н. Экономико-математические модели управления производством (теоретические аспекты): учеб. пособ. / Е.Н. Ломкова, А.А. Эпов. – Волгоград: ВолгГТУ, 2005. – 67 с.
12. Малиш Н.А. Моделювання економічних процесів ринкової економіки: навч. посіб. / Н.А. Малиш. – К.: МАУП, 2004. - 120 с.
13. Порохня В.М. Моделювання багатомірних фінансово-господарських потоків: монографія / В.М. Порохня, Ю.О. Колісник. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2007. - 192 с.
14. Розен В.В. Математические модели принятия решений в экономике: учеб. пособ. / В.В. Розен. – М.: Книжный дом «Университет», Высшая школа, 2002. – 288 с.
15. Стариков А. В. Экономико-математическое и компьютерное моделирование: учеб. пособ. / А.В. Стариков, И.С. Кущева. – Воронеж, 2008. - 132 с.
16. Томашевський О.М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: навч. посіб. / О.М. Томашевський та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 296 с.

17. Черноруцкий И.Г. Методы оптимизации в теории управления: учеб. пособ. / И.Г. Черноруцкий. — СПб.: Питер, 2004. - 256 с.

18. Шелобаев С.И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: учеб. пособ. / С.И. Шелобаев. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. - 367 с.

Допоміжна

19. Волошина С.В. Економіка праці: навч. посіб. / С.В. Волошина, Н.В. Чорноморченко, І.С. Чорноморченко. - Дніпропетровськ: Пороги, 2002. – 342 с.

20. Волошина С.В. Планування і контроль на підприємстві: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / С.В. Волошина. - Кривий Ріг: КЕІ КНУ, 2013. – 175 с.

21. Кузьмичов А.І. Економетрія. Моделювання засобами MS Excel: навч. посіб. / А.І. Кузьмичов, М.Г. Медведєв. — К.: Ліра-К, 2011. — 214 с.

22. Методичні вказівки щодо використання ЕОМ в курсових і дипломних роботах. Ч.1 / Укл. С.В. Волошина, О.М. Проволоцька, Л.Д. Костакова та ін. - Кривий Ріг: КЕІ КНЕУ, 2011. - 50 с.

23. Методичні вказівки щодо використання ЕОМ в курсових і дипломних роботах. Ч.2 / Укл. С.В. Волошина, О.М. Проволоцька, Л.Д. Костакова та ін. - Кривий Ріг: КЕІ КНУ, 2012. - 50 с.

24. Ситник К.Л. Імітаційне моделювання / К.Л. Імітаційне моделювання. — К.: КНЕУ, 1998. — 232с.

25. Экономико-математические методы и прикладные модели: учеб. пособ. / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, Д.М. Дайитбегов и др.; Под ред. В.В. Федосеева. - М.: ЮНИТИ, 1999. - 391 с.

Інформаційні ресурси

26. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

27. База даних компаній України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.kompass.ua>

28. Портал української промисловості [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.minprom.com.ua>

29. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

30. Научная электронная библиотека «Киберленинка» [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.cyberleninka.ru>